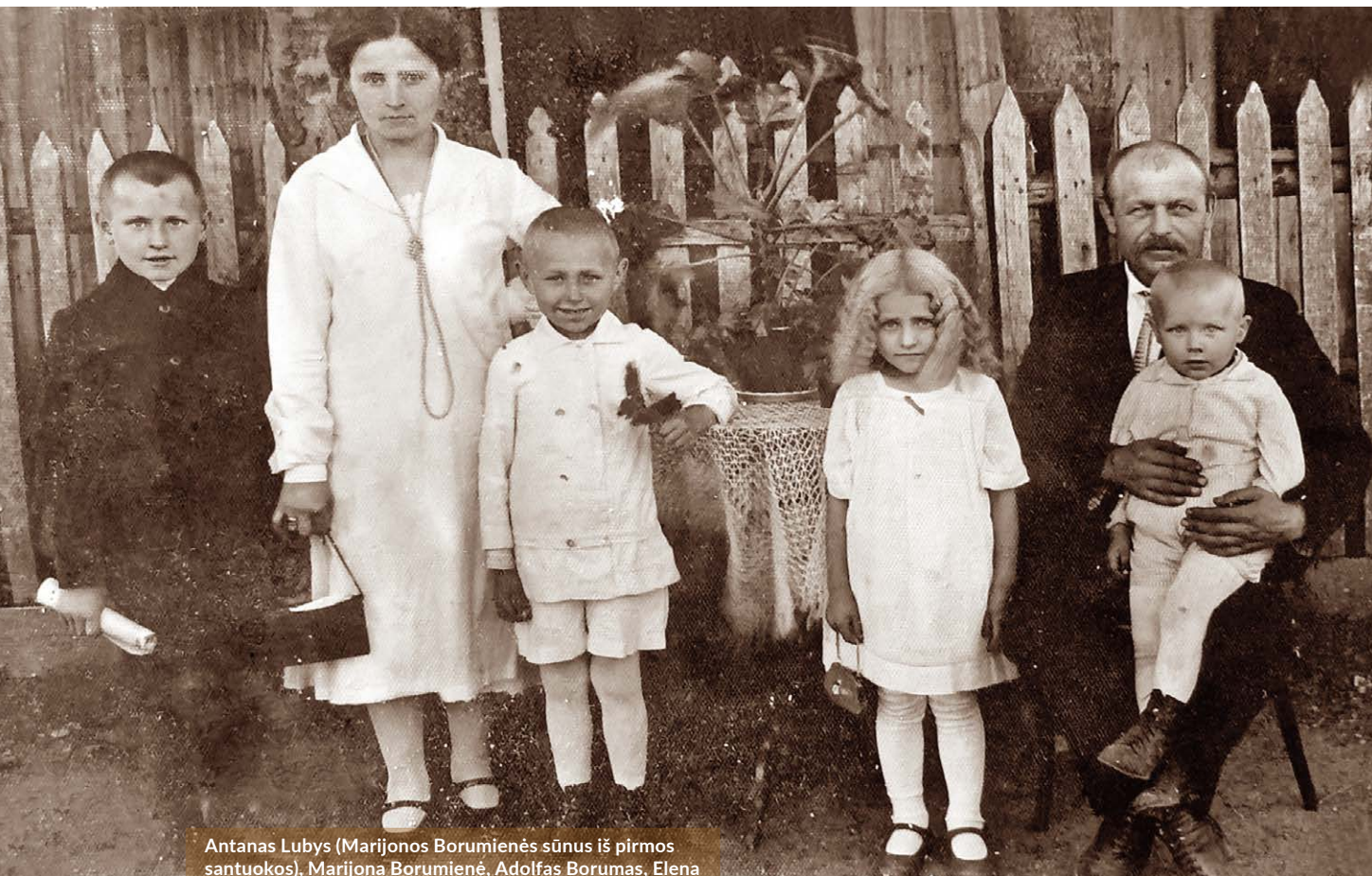

Antanas Lubys (Marijonos Borumienės sūnus iš pirmos santuokos), Marijona Borumienė, Adolfas Borumas, Elena Borumaitė, Augustas Borumas, Feliksas Borumas. ~1927 m.

NUO KO PRADĖTI GIMINĖS TYRINĖJIMUS: BORUMŲ GIMINĖS PAVYZDYS

Jolanta Klietkutė

Dažnai susidomėję genealogija žmonės klausia – „nuo ko pradėti?“. Jūs baugina vien mintis apie sunkiai įskaitomomis kalbomis rašytų bažnytinių metrikinių knygų studijas. Šiame straipsnyje noriu pasidalinti vienos giminės medžio rekonstrukcija – genealoginių paieškų pradžia, be metrikinių knygų studijų.

Vietiniai kringiškiškai puikiai žino Kęstučio g. 28 numeriu pažymėtą vadinamąją „Borumų kalvę“. Dar 2002 m. žurnalistas Algis Kuklys spaudoje klausė – „Ar pavyks

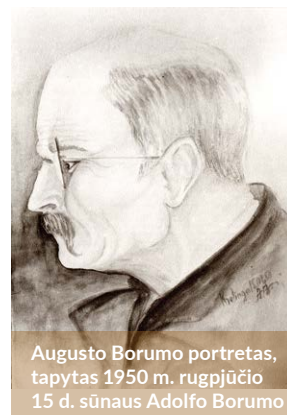
išsaugoti Borumų kalvę?“. Tačiau šiandien vis labiau nykstantis kultūros paveldo objektas, tikriausiai, skaičiuoja paskutines savo dienas.

Marijona Borumienė. XX a. 5 deš.,
Kretinga

Adolfas Borumas. XX a.
5 deš., Kretinga

Augusto Borumo portretas,
tapytas 1950 m. rugpjūčio
15 d. sūnaus Adolfo Borumo

Kone kasdien praeidama pro byrančias sienas, galvodavau, kaip ši vieta atrodė prieš 100 metų, kokie žmonės čia gyveno, kokie jų likimai. Taip pamažu ėmiau vynioti Kretingos Borumų giminės istorijos kamuolį, pasitelkdama tik spaudą, antkapinius įrašus, internetą ir socialinius tinklus... Bet, net ir plaukiant istorijos paviršiumi, įvyksta stebuklų. Paieškos nuvedė iki Australijos. Labai viluosi, kad paskaite šį straipsnį mane susiras ir Žemaitijoje išsibarstę Borumų palikuonys, ir kartu galėsime sudėlioti daug išsamesnę Kretingos Borumų giminės istoriją.

Spaudoje ir internete informacijos radau labai mažai, tačiau Kretingos muziejaus moksliniame archyve aptikau studentės Ingos Butrimaitės 2011 ir 2013 m. įrašytus interviu su Elena Borumaite. Studentė kruopščiai perfotografavo E. Borumaitės šeimos albumo nuotraukas ir, pasisodinus albumo savininkę, klausinėjo apie kiekvieną nuotraukoje esantį asmenį. Taip nuo nuotraukų pokalbis pakrypavo į prisiminimus, praėjusių laikų įvykius. Klausant garso įrašų ir žvelgiant į nuotraukas pamažu dëliojosi Borumų giminės istorija...

Elena Borumaitė.
~1945 m.

1882 m. Kretingoje, Kęstučio gatvėje, įsikūrė iš Karaliaučiaus krašto kilęs kalvis Danielius Borumas. Kaimynų jis buvo vadinamas vokiečiu, tačiau pats save laikė lietuviu, nes jo gimtinė priklausė Lietuvai. Karaliaučiaus krašte baigęs kalvystės mokslus, jis tapo savo amato profesionalu. Dirbdamas Klaipėdos apylinkių dvaruose, susipažino su ten ekonomu dirbusia savo būsima žmona Berta Zubovaite, kilusia nuo Kretingalės pusės. Nežinia, kokios priežastys jų kelius pakreipė į Kretingą: Kęstučio g. išsipirko gabalą dvaro žemės kalvei ir gyvenamiesiems bei ūkio pastatams. D. Borumas pats pasistatė namą, dirbtuves ir tvartuką, gyveno ūkiškai, laikė karvę. Kalvystės paslaugas teikė miestelėnams, apylinkės ūkininkams ir šalia įsikūrusiai Rusijos imperijos sienos sargybos Gargždų brigados Kretingos įgulai. Jo kalvė buvo didžiausia Kretingoje. Visą laiką kalvė išliko tokia, kokia buvo statyta XIX a. pab.

Danielius su žmona Berta, kuri Kretingoje buvo vadinama Barbora, užaugino šešis vaikus: sūnus Albertą (1875-09-05-1949-01-27), Augustiną (1882-1948-02-28), Vincą ir dukteris Marijoną Liutikienę (1880-?),

Augustas Borumas su vaikais savo kalvėje šalia namų
Kretingoje. ~1931 m.

Augustas Borumas su mokiniais prie savo kalvės Kretingoje.
~1931 m.

Augustas Borumas. XX a. 5 deš.,
Kretinga

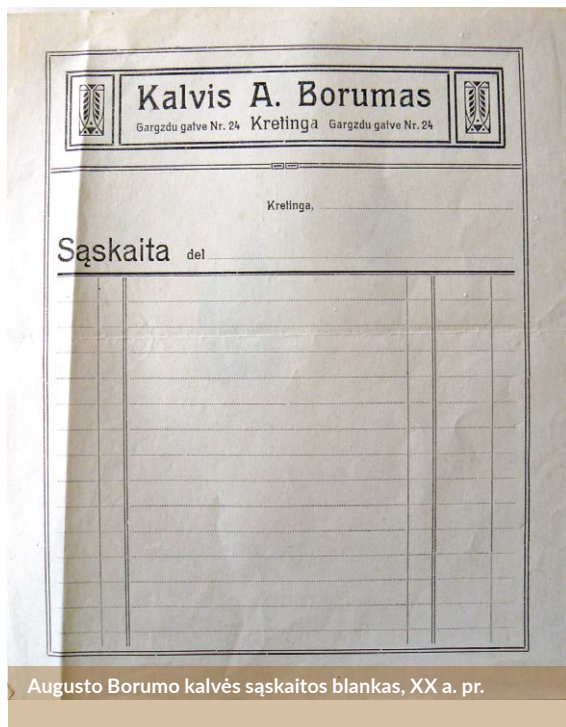
Berta (Barbora) Borumienė-Zubovaitė su
sūnumis Albertu (kairėje) ir Augustu (dešinėje).
XIX a. pab., Kretinga

Grėtę Vincenberg bei Anę. Dukterys Anė ir Grėtė nutėkėjo į Liepoją, o Marijona – į Palangą, buvo pranciškonė tretininkė, užauginusi tris vaikus. Sūnus Albertas tapo akmenskaldžiu, Plungėje susirado nuotaką ir ten pasiliko gyventi, užaugino keturis vaikus. Vienas iš jo sūnų – Albertas – dirbo pašte Gargžduose, Kretingoje. Grįžo

1971 m. pastatas su jame esančia įranga paskelbtas kultūros paminklu, o 1974 m. įrašytas į rajono saugotinių kultūros paveldo paminklų sąrašą (unikalus kodas 1426).

A. Borumas vedė Drungilaitę iš Aukštakalnių, tačiau praėjus mėnesiui po santuokos užėjo sovietų valdžia ir jis buvo ištremtas į Sibirą, mat tarnavo vokiečių kariuomenėje. Žmona apsisprendė nepalikti vyro ir išvyko kartu. Tremtyje jiems gimė dukrytė Elenutė, po metų – sūnus Albertėlis. Gimdydama sūnų, mirė žmona. Augustinas liko su dviem kūdikiais, kuriuos prižiūrėti padėjo sena rusė, tačiau vaikai neišgyveno. Augustinas į nepriklausomą Lietuvą sugrįžo vienas.

Apie 1920 m. vedė našlę Marijoną Lubienę (Pjaulokaitę, 1896–1987-08-12), susilaukė dviejų sūnų: Adolfo (1921-10-20–1988-07-17), Felikso (1926-07-15–20

Augusto Borumo kalvės sąskaitos blankas, XX a. pr.

Iš dešinės pirmoje eilėje pirmas stovi Vincas Borumas, išvykęs į Karaliaučių (daugiau apie jį seima negavo jokių žinių). XX a. 3–4 deš.

gyventi į tėvo gimtinę – Kretingą.

D. Borumo sūnus Vincas išvyko į Karaliaučių, į savo tėvo gimtinę. Sūnus Augustas kalvystės mokėsi iš tėvo, tarnavo kariuomenėje Vokietijoje, ten dar labiau įgudo segti arklius, apkalti ratus ir pan. Grįžo su vokišku kalvio diplomu, tapo garsiu Kretingos tarpukario kalviu. Nemažai jo darbų saugoma Kretingos muziejuje. Antrojo pasaulinio karo metais didelė kalvės įrenginių dalis išvežta į Šašaičių kaimą. Kalvė veikė iki XX a. 7 deš., vėliau buvo naudojama kaip ūkinis pastatas.

09-04-13) ir dukters Elenos (1922–2015-11-28). Sūnus Adolfas buvo linkęs į dailę. Kretingos muziejuje saugoma jo piešto tėvo A. Borumo portreto kopija. Duktė E. Borumaitė visą gyvenimą nugyveno tėvų name Kretingoje, dirbo linų fabrike. Visomis išgalėmis bandė išsaugoti kalvę ir tėvelių atminimą.

Šioje vietoje E. Borumaitės Borumų giminės istorija pasibaigia, tačiau nenutrūksta. Australijos pokario spaudoje aptikau žinutę apie Borumo santuoką. Kadangi tų kraštų vietovių nepažįstu, žinutės vaizdu pasidalinau feisbuko grupėje „Domiuosi genealogija“, prašydama pagalbos identifikuoti vietovę. Ši žinutė atsipirko su kaupu: man parašė Ron'as Cameron'as: „Aš esu Felikso Borumo posūnis Ronaldas Jonas Cameronas. Mano patėvis mirė 2009 m. Jis buvo mano patėvis nuo 5 metų, kai mano australas tėvas mirė, kai aš buvau 18 mėnesių amžiaus. Mano mama yra lietuvė pabėgėlė, ir jie abu mane išmokė kalbėti lietuviškai. Ką norėtumėte sužinoti apie jį? Patėvis man pasakojo daug istorijų apie

„Dirmavonė“. Iš kairės į dešinę: Antanas Lubys, nežinoma mergaitė, Elena Borumaitė, Marijonos Borumienės sesers Teresėlės puodė (krikšto duktė), Feliksas Borumas. Antroje eilėje iš dešinės į kairę: Felikso puodė, Marijonos Borumienės sesuo Teresėlė Pjaulokaitė, Marijonos Borumienės pusseserė Onutė Stonkutė–Lukauskienė iš Šašaičių k., Antano Borumo puodė Pranas Gedvilas. XX a. 4 deš.

Kretingą ir kaip jį iš namų išvežė vokiečiai“. Taip, susirašinėjant tarp dviejų skirtingų Žemės pusių, studijuojant Australijos, Arolsen ir įvairius emigrantų archyvus, Borumų giminės istorija dėlėjosi toliau.

Feliksas Borumas.
~XX a. 4 deš

A. Borumo sūnus Feliksas lankė Šventosios gimnaziją Kretingoje. Buvo geras mokinys ir muzikantas, grojo pučiamaisiais instrumentais, akordeonu. Nors jo tėvas buvo kalvis, baigdamas vidurinę mokyklą, Feliksas domėjosi administratoriaus specialybe, mokėsi naujų mechanizuotų duomenų lentelių kūrimo techniką. Tačiau 1944 m. rugpjūčio

Kretingos pranciškonų gimnazijos muzikantai su pranciškonu br. Augustinu Dirvele ir kun. Tadu Budraičiu, Feliksas Borumas vidurinėje eilėje trečias iš dešinės. ~XX a. 4 deš.

Feliksas Borumas su draugu prie tėvo kalvės. ~XX a. 4 deš.

Kretingos jaunuolių krepšininų komanda. Dešinėje stovi Feliksas Borumas. ~1939 m.

20 d., sekmadienį, einantį į bažnyčią, jį sustabdė vokiečių kareiviai, pasodino į sunkvežimį, nugabeno į Kretingos geležinkelio stotį, kur kartu su kitais jaunais lietuviais sulaikė už spygliuotos tvoros. Tą dieną dar maždaug 1000 jaunų lietuvių vaikų ir merginų vokiečių buvo surinkti ir išvežti priverstinai dirbti vokiečių karo pramonei.

Tėvas, išgirdęs apie sūnaus suėmimą, nuskubėjo į geležinkelio stotį. Feliksas liepė nesijaudinti, nes naktį planavo pabėgti ir grįžti namo. Tėvas perspėjo to nedaryti, nes vokiečiai pagavę tikrai nušautų.

Vokietijos vyriausybės (Deutsche Dienststelle) įrašai rodo, kad 1944 m. rugpjūčio 24 d. F. Borumas buvo išsiųstas į „Flakersatz-Abteilung 62“ Oldenburge (Vokietija). Jis nebuvo karys, bet lietuvis kovos padėjėjas (Litauischer Kampfhelfer), turintis valdyti paieškos žiburius, padedančius numušti sąjungininkų bombone-

šius, kertančius Vokietiją netoli Reino upės.

1945 m. kovo 30 d. su „Flakersatz-Abteilung 62“ padaliniu išsiųstas prie Reino upės padėti sunaikinti Remageno tiltą, tačiau JAV armijos 761-ojo tankų bataliono „Afroamerikiečių juodųjų panterų“ kariams perplaukus upę, buvo paimtas į nelaisvę. Šie kariai buvo jam malonūs – pagailėjo jauno išsigandusio berniuko ir padavė pirmąją gyvenime cigaretę, kad nusiramintų. Feliksas pateko į liūdnai pagarsėjusias Reino pievų stovyklas. Tai buvo

19-os stovyklų grupė, kurią JAV armija įkūrė sąjungininkų okupuotoje Vokietijos dalyje. Čia, pasibaigus Antrajam pasauliniam karui, turėjo būti laikomi suimti vokiečių kariai. Feliksas buvo kartu su šimtais tūkstančių kitų kalinių, kentėjo badą ir dehidrataciją, nes tokio didelio suimtųjų skaičiaus neįmanoma pamaitinti ir pagirdyti. Kartą, kviečiant kalinius pavardėmis, vienas kareivis išgirdo „Borums“ ir vėliau priėjęs pasakė: „Ar tu Augustino sūnus? Aš su tavo tėvu kariuomenėje tarnavau“. Tas kareivis ėmėsi globoti belaisvį Feliksą.

Kadangi Feliksas buvo lietuvis, Amerikos valdžia nepaleido jo kartu su vokiečių kaliniais. Paleistas tik 1946 m. birželio 25 d., tačiau nebuvo Vokietijos pilietis, tad vėl buvo kilnojamas per pabėgėlių stovyklas. 1946 m. rugpjūčio 29 d. registruotas Vokietijos Memmingeno pabėgėlių stovykloje. Galiausiai pateko į stovyklą perkeltiesiems lietuviams Nordlingene, Vokietijoje.

Elena Borumaitė su broliu Adolfu prie savo namo Kretingoje. ~XX a. 5–6 deš.

Elena Borumaitė prie šeimos kapų Kretingos civilinėse kapinėse (Darbėnų pl.). ~1990 m.

Klausydamasis čia įkaltintų jaunuolių kalbų, suprato, kad į Lietuvą grįžti nesaugu, nes tarnavo vokiečiams, nors ir buvo paimtas prieš savo valią. Sugrįžus į Lietuvą, sovietų valdžion, grėsė mirtis arba tremtis į Sibirą.

1948 m., neturėdamas kito pasirinkimo, kartu su kitais stovyklos lietuviais Feliksas priėmė Australijos vyriausybės pasiūlymą vykti į Australiją ir dvejus metus dirbti pagal vyriausybės nurodymą. Tikėjosi, kad po dvejų metų jau galės grįžti į Lietuvą. 1948 m. lapkričio 16 d. iš Italijos Genujos uosto laivu „Protea“ išvyko į Melburno uostą Australijoje. 1948 m. gruodžio 22 d. pasiekė Melburną. 1949 m. vasario mėn. išsiųstas į šalies sostinę Kanberą karjere skaldyti uolų keliams tiesti. Visi čia dirbantys lietuviai pabėgėliai gyveno palapinėse prie Kanberos oro uosto. Feliksas dirbo kartu su lietuviu Henriku Šalkausku, kuris vėliau tapo garsiu Australijos menininku. Atviro, laisvai bendraujančio būdo Feliksas susidraugavo su australu, kuris, matydamas, kad lietuvaits yra išsilavinęs ir išmintingas, pasibaigus dvejų metų darbo karjere sutarčiai, padėjo įsidarbinti valstybės tarnautoju Australijos Surašymo ir statistikos biure. Feliksas greitai tapo vertinamas dar-

Feliksas Borumas grojo akordeonu Kanberos lietuvių tautinių šokių kolektyve „Audėjėlė“ Kanberoje (Australija). ~1950 m.

buotojas, įsitraukė į biuro duomenų automatizavimo ir kompiuterizavimo diegimą. Jam buvo pasiūlyta Australijos pilietybė.

Vieną istoriją Feliksas ypač mėgo pasakoti: jo draugas australas turėjo arklių ir pasiguodė, kad šiam pūliuoja kanopa. Feliksas prisiminė, kaip jo tėvas kalvis ir veterinarijos gydytojas tokias problemas spręsdavo Kretingoje liaudiška gydymo priemone – ant žaizdos užlipinti žolės ir patepti mėšlu. Draugas australas į tai žiūrėjo skeptiškai, bet jo nuostabai „vaistai“ suveikė.

1949 m. pradžioje įvairiuose Australijos miestuose įsisteigė lietuvių pabėgėlių organizacijos. Vien

Feliksas Borumas (dešinėje) su lietuviu Henriku Šalkausku dirba karjere Kanberoje (Australija). ~1949–1950 m.

Felikso Borumo ir jo kolegų lietuvių palapinė dirbant karjere Kanberoje (Australija). ~1949–1950 m.

Feliksas Borumas už Australijos Surašymo ir statistikos biuro pastato Kanberoje (Australija), kur dirbo valstybės tarnautoju. ~1951 m.

Prie paminklo. Iš kairės į dešinę: stovi Vida Howe, Anele Gocentienė, Feliksas Borumas, Algis Kabaila, kunigas Butkus, Liudas Budzinauskas. Paminklas stovėjo Australijos lietuvių klubo sode, Kanberoje. 1999 m. klubas ir paminklas buvo nugriauti

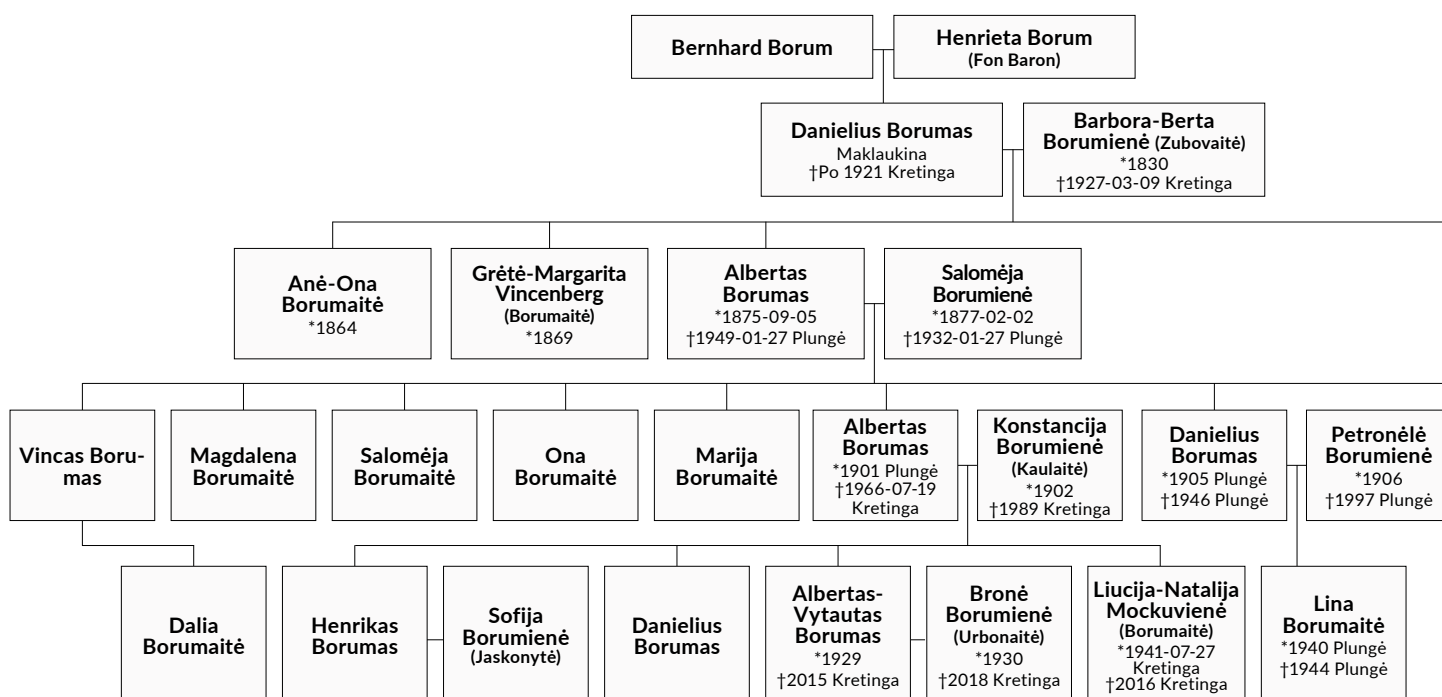
Kanberoje apsisusto du šimtai lietuvių pabėgėlių. Jų tarpe F. Borumas sutiko iš Vilkaviškio krašto Sodėnų kilusią Mariją Kučinskaitę. 1948 m. Marija buvo išteklėjusi už australo Bruce'o Cameron'o ir susilaukusi dviejų vaikų – berniuko Ronald'o ir mergaitės Janetta'os. Tačiau 1952 m. jos vyras žuvo avarijoje. Tuomet Feliksas ir Marija sukūrė šeimą, bet daugiau vaikų nesulaukė.

Feliksas dirbo valstybės tarnautoju Australijos Surašymo ir statistikos biure, o sulaukęs 59-erių metų

išėjo į pensiją. Didelę gyvenimo dalį jis savanoriavo Kanberos lietuvių bendruomenėje. Abu savo įvaikius taip pat įtraukė į lietuvių kultūrinę veiklą (skautystę, tautinių šokių ir lietuvių kalbos pamokas). Jis dirbo daugelyje komitetų, vienu metu buvo Bendruomenių asociacijos prezidentas ir Lietuvos pensininkų organizacijos „Pagoda“ prezidentas. Buvo praktiškas žmogus, didžiavosi savo tėvo kalvio palikimu ir tėvo įskiepytus įgūdžius naudojo, statydamas Kanberos lietuvių klubą ir paminklą „Nežinomam Lietuvos kariui“.

Feliksas grojo akordeonu Kanberos lietuvių tautinių šokių kolektyve „Audėjėlė“. Kanberoje jis buvo populiarus muzikantas, su įvairiomis grupėmis grojo akordeonu, būgnais. Savo mėgėjišką muzikinę karjerą baigė grodamas akordeonu kartu su posūniu Ronald'u gitara šokiuose ir vakarėliuose.

1992 m. rugpjūtį, Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, Feliksas kartu su Marija, Ronald'u ir jo žmona atvyko į Lietuvą. Grįžimas namo buvo skaudus, nes abu jo

tėvai ir brolis Adolfas jau buvo mirę, tačiau ir džiaugsmingas, pamčius senus namus, įbrolį Antaną Lubį ir seserį Elena.

2008 m. gruodžio mėn. F. Borumas susirgo, o 2009 m. balandžio 13 d. mirė Australijoje, globojamas žmonos Marijos ir įsūnio Ronald'o.

Trys didieji F. Borumo proanūčiai Cyrus'as, Nate'as ir Valdas taip pat tapo muzikantais mėgėjais, Kanberoje subūrė trio, groja lietuvių liaudies muziką. Savo „deduko“ ir jo, kaip Kretingos kalvio sūnaus, atminimo garbei trio pavadino „Kalvelis“ ir savo „YouTube“ kanalo atvarte įdėjo Kretingos Borumų kalvės nuotrauką. Taip už tūkstančio kilometrų nuo Lietuvos pagerbiama ir prisimenama Borumų kalvė, kurios sienos Kretingoje nenumaldomai nyksta...

Taigi, tokia Kretingos kalvių Borumų giminės istorijos pradžia: ilgas pokalbis su vyriausia išlikusia giminės nare, variantas šeimos nuotraukų albumus, naršy-

Grupė „Kalvelis“: Felikso Borumo proanūčiai – Valdas (gitarą), Cyrus'as (akordeonas), Nate'as (bosinė gitara) – Kanberos daugiakultūriame festivalyje Kanberoje (Australija)

mas internete, ieškant antkapių su tinkamais vardais, pavardėmis ir datomis. Kadangi Elena užsiminė, kad vieną brolių vokiečiai išvežę darbams, paieškos pasisuko į emigrantų ir užsienio spaudos archyvus. Turint tokią pagrindą, jau galima pradėti ieškoti Kretingos liuteronų metrikinių knygų ir dėlėti datas bei bandyti kastis gilyn – kas tas D. Borumas, kur yra ta jo gimtinė „Maklaukina“ Karaliaučiaus krašte, iš kur kilusi jo žmona B. Zubovaitė ir t. t. ■

BORUMŲ GIMINĖS GENEALOGINĖ SCHEMA

